

Centraal Bureau voor de Statistiek
Postbus 24500 | 2490 HA Den Haag
www.cbs.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. mevrouw mr. drs. M.A.M. Adriaansens, minister
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

uw contactpersoon
| binnenhof@cbs.nl
ons kenmerk CSB-2022-147
onderwerp Verzoek om informatie vaste commissie VWS
datum 14 november 2022

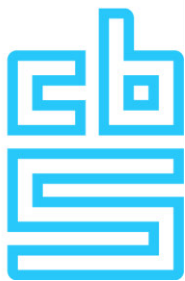
Geachte mevrouw Adriaansens,

Op 2 november jl. heeft de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vragen gesteld aan het Centraal Bureau voor de Statistiek inzake het pseudonimiseren van medische gegevens ten behoeve van onderzoek. Ik bied u hierbij de antwoorden op de vragen van de vaste commissie aan en verzoek u deze antwoorden door te geleiden naar de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Algemeen

Voordat ik toekom aan de beantwoording van uw vragen, hecht ik eraan het kader voor de uitvoering van de wettelijke taak van het Centraal Bureau voor de Statistiek en de verwerving en verwerking van (persoons)gegevens daarbij kort uiteen te zetten. Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft op basis van de Wet op het Centraal Bureau voor de Statistiek als wettelijke taak het van overheidswege verrichten van statistisch onderzoek ten behoeve van praktijk, beleid en wetenschap en het openbaar maken van de op grond van zodanig onderzoek samengestelde statistieken. Het CBS is bevoegd ten behoeve van statistische doeleinden gebruik te maken van gegevens uit, onder andere, registraties van publiekrechtelijke organisaties en, voor zover deze verwerving niet de benodigde gegevens oplevert, deze gegevens op te vragen bij, onder andere, publiekrechtelijke instellingen. Het CBS kan ten behoeve van statistische doeleinden bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard verwerken. Daarmee heeft het CBS een duidelijke wettelijke grondslag om gegevens te verwerven en verwerken ten behoeve van statistische doeleinden.

De door het CBS in het kader van de uitoefening van de taken ontvangen gegevens worden uitsluitend gebruikt voor statistische doeleinden en worden niet verstrekt aan anderen. De gegevens worden slechts zodanig openbaar gemaakt dat daaraan geen herkenbare gegevens over een afzonderlijk persoon, huishouden, onderneming of instelling kunnen worden ontleend. Op de mogelijkheden voor wetenschappers en onderzoekers om op deze gegevens wetenschappelijk en/of statistisch onderzoek te doen wordt bij vraag 2 nader ingegaan.

Vraag 1

Biedt pseudonimisering door CBS of ZorgTTP van medische gegevens voor zover afkomstig van behandelaars een voldoende waarborg als bedoeld in art. 89 lid 1 AVG?

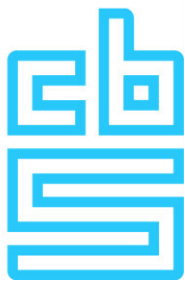
Antwoord

Artikel 89 lid 1 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) stelt dat er voldoende technische en organisatorische maatregelen moeten worden getroffen om de inachtneming van het beginsel van minimale gegevensverwerking te garanderen. Deze maatregelen kunnen pseudonimisering omvatten. Artikel 4 van de AVG geeft de volgende definitie van pseudonimisering: *“het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld.”*

Het CBS beschikt over een breed palet aan maatregelen om te waarborgen dat aan het beginsel van minimale gegevensverwerking wordt voldaan. Alle gegevens die het CBS ontvangt, worden gepseudonimiseerd. Het gehele proces van pseudonimiseren bestaat uit een aantal stappen.

1. Het CBS vraagt alleen de gegevens op die nodig zijn voor het maken van statistiek. Toch checkt het CBS altijd als eerste of er persoonsgegevens in een bestand zitten die niet nodig zijn. Deze worden verwijderd.
2. Het CBS versleutelt de direct identificerende persoonsgegevens. Deze zijn verdeeld in de algemeen bekende direct identificerende persoonsgegevens zoals BSN, A-nummer en NAW-gegevens. Daarnaast zijn er ook direct identificerende persoonsgegevens die alleen lokaal bekend zijn bijvoorbeeld bij een ziekenhuis, onderwijsinstelling of Ministerie, zoals het Patiëntnummer of onderwijsnummer. Deze gegevens worden ook versleuteld.
3. Ten slotte zijn er enkele persoonsgegevens die direct identificerend kunnen zijn in combinatie met andere gegevens zoals geboortedatum. Deze gegevens worden ingedikt (omgezet in een geboortjaar en geboortemaand).

Het gehele proces van verwijderen, versleutelen en indikken valt onder het pseudonimiseerproces van het CBS. Na het pseudonimiseren zijn de gegevens niet direct herleidbaar naar een persoon. Omdat deze gegevens persoonsgegevens blijven, geldt er binnen het CBS de hoogste beveiliging voor het werken met deze gegevens. Dat betekent o.a. dat uitsluitend door voor de dataset geautoriseerde personen in de beveiligde werkomgeving van de eigen CBS-IT-infrastructuur gewerkt mag worden. De gepseudonimiseerde gegevens vormen de input voor het statistisch verwerkingsproces. Daarin worden fouten opgespoord en gecorrigeerd, wordt ontbrekende informatie aangevuld, vinden plausibiliteitscontroles en verdere analyses plaats en wordt de informatie geaggregeerd tot op groepsniveau (bijvoorbeeld regio, bedrijfstak, leeftijdsgroep).

Voorafgaand aan publicatie wordt gecontroleerd op onthullingsrisico. Pas bij publicatie, op groepsniveau, spreken we van anonieme gegevens. Anonieme gegevens vallen niet meer onder de AVG en worden daarom ook niet meer in de AVG genoemd.

Naast pseudonimiseren heeft het CBS vele andere organisatorische en technische maatregelen zoals veilige uploadportals, extra beveiligde werkomgevingen voor onderzoekers en specifieke autorisaties om te voldoen aan de wettelijke eisen en te waarborgen dat alleen de onderzoekers die belast zijn met het onderzoek op deze gegevens kunnen werken. Een uitgebreide beschrijving vindt u op de [privacypagina](#) van onze website.

Vraag 2

Kunnen de medische gegevens afkomstig van behandelaars door het CBS bij behandelaars of derden zoals Vektis worden opgevraagd en op de gebruikelijke wijze door CBS geanonimiseerd aan onderzoekers ter beschikking worden gesteld?

Antwoord

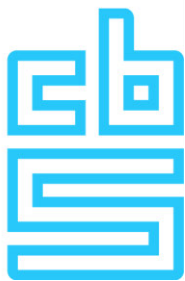
Zoals in de algemene toelichting op de taken van het CBS uiteengezet is, heeft het CBS tot taak het van overheidswege verrichten van statistisch onderzoek en het bevorderen van statistische informatievoorziening ten behoeve van praktijk, beleid en wetenschap en het openbaar maken van de op grond van zodanig onderzoek samengestelde statistieken. Vanuit deze wettelijke taak is het CBS bevoegd op basis van art. 33 van de CBS-wet gegevens op te vragen en te verwerken, ook als het bijzondere persoonsgegevens of persoonsgegevens van strafrechtelijke aard betreft. Een bronhouder is ertoe gehouden aan het CBS te leveren als het een overheidsregistratie betreft of als er een specifieke wettelijke bepaling is tot levering. De CBS-wet wordt op dit punt nader uitgewerkt in het Besluit gegevensverwerving CBS.¹

Het kan voorkomen dat wettelijke belemmeringen in sectorale wetgeving een juridische belemmering vormen om te voldoen aan een verzoek op basis van de CBS-wet om gegevens te leveren. Bronhouders missen bijvoorbeeld soms de grondslag om BSN te leveren aan het CBS. Het CBS is in zo'n geval weliswaar bevoegd om gegevens van bronhouders ontvangen, maar bronhouders hebben aanvullende wetgeving die hen verhindert te leveren. Of hier sprake van is moet zorgvuldig door de bronhouder zelf onderzocht en onderbouwd worden.

Beschikbaarstelling van gegevens voor onderzoek door het CBS

De directeur-generaal van de statistiek heeft de bevoegdheid om op verzoek, *ten behoeve van statistisch of wetenschappelijk onderzoek*, toegang te verlenen tot een verzameling van gegevens met betrekking tot het gebruik waarvan passende maatregelen zijn genomen om herkenning van afzonderlijke personen, huishoudens, ondernemingen of instellingen te voorkomen (CBS-wet art. 41 lid 1 en lid 2 aanhef en onder a t/m e). Bij de beantwoording van de vraag van de vaste commissie hierboven legt het CBS uit hoe het dat doet. Daarnaast moet de directeur-generaal beoordelen of de verzoeker voldoende maatregelen heeft genomen om te

¹ [wetten.nl - Regeling - Besluit gegevensverwerving CBS - BWBR0016060 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl/Regeling-Besluit-gegevensverwerving-CBS-BWBR0016060-overheid.nl)

Vervolgblad 3 behorende bij brief CSB-2022-147 van 14 november 2022

voorkomen dat de verzoeker de gegevens gebruikt voor andere doeleinden dan statistisch of wetenschappelijk onderzoek. Daartoe dient een verzoeker een instellingsmachtiging aan te vragen waarbij o.a. aan deze voorwaarde getoetst wordt.

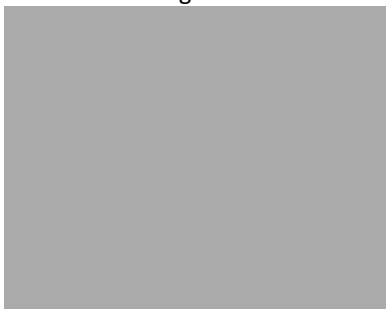
Om onderzoekers toegang te verschaffen tot deze gegevens heeft het CBS een beveiligde Remote Acces faciliteit ingericht. Deze faciliteit maakt het mogelijk dat de gegevens op het CBS blijven waarbij externe onderzoekers toegang krijgen tot (uitsluitend) de gepseudonimiseerde gegevens die nodig zijn voor hun onderzoek. Wanneer het onderzoek afgerond is worden de gegevens geanonimiseerd en in tabelvorm aan de onderzoeker verstrekt voor publicatie. Voordat deze verstrekking plaatsvindt, voert het CBS een outputcontrole uit om onthullingsrisico's te voorkomen.

Voor een uitgebreide beschrijving van het werken door onderzoekers op microdata verwijs ik graag naar de [website van het CBS](#).

Ik hoop dat met het bovenstaande de vragen van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport zijn beantwoord. Vanzelfsprekend is het Centraal Bureau voor de Statistiek beschikbaar voor een nadere toelichting, al dan niet in de vorm van een technische briefing, op de werkwijze.

Met vriendelijke groet,

De directeur-generaal van de statistiek,

Angelique Berg